

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на член 64 став 1 точка 9, а во врска со член 24 и член 32 од Законот за Народната банка на Република Македонија („Службен весник на РМ“ бр. 3/2002, 51/2003, 85/2003, 40/2004, 61/2005 и 129/2006) и член 114 став 2 од Законот за банките („Службен весник на РМ“ бр. 67/2007), Советот на Народната банка на Република Македонија донесе

ОДЛУКА

**за начинот на вршење супервизија и надзор
("Сл. весник на РМ" бр. 31/2008)**

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

1. Со оваа Одлука се пропишува начинот на вршење супервизија и надзор на банка (во натамошниот текст: супервизија) и подетално се уредуваат надлежностите и постапките на овластените лица во Народната банка на Република Македонија при вршењето супервизија преку:

- вонтеренско следење на работењето;
- непосредна теренска контрола;
- непосредна теренска инспекциска контрола;
- одржување на контакти со членовите на органите на банката и со друштвото за ревизија и
- соработка и размена на податоци и информации со други супервизорски органи.

2. Овластени лица, според оваа Одлука, се лица што се вработени во Народната банка кои:

- врз основа на овластување од гувернерот на Народната банка, вршат непосредна теренска или инспекциска контрола на банка и
- во извршувањето на работните задачи се задолжени за прибирање, контрола и анализа на извештаите и податоците што банката е должна да ги доставува до Народната банка на Република Македонија, согласно со одредбите на Законот за банките, подзаконските акти донесени врз основа на овој Закон и други прописи.

II. СОДРЖИНА И ОПФАТ НА СУПЕРВИЗИЈАТА

3. Со вршењето на супервизијата на банките, Народната банка ја оценува сигурноста, стабилноста, ризичноста и усогласеноста на работењето на банката со прописите преку:

- оценка на способноста на банката за управување со ризиците, вклучувајќи ја кадровската, организациската и техничката опременост за извршување на банкарските и финансиските активности;
- оценка на адекватноста на капиталот на банката, согласно со утврдениот профил на ризик и способноста на банката да управува со ризиците;
- оценка на деловната политика и стратегијата на банката;

- контрола на организацијата и начинот на водење на трговските книги, деловната и сметководствената документација, од аспект на нивната точност, ажурност и веродостојност, примената на прописите за сметководство и сметководствените стандарди, како и тоа дали банката ги составила финансиските извештаи во согласност со важечките прописи за финансиско известување;
- контрола дали извештаите и податоците што банката ги доставува до Народната банка се доставени во рамки на пропишаните рокови и дали се составени во согласност со прописите кои го регулираат работењето на банките;
- оценка дали банката ги исполнува условите за вршење банкарски и финансиски активности, како и усогласеноста на работењето на банката со дозволата за основање и работење, интерните акти на банката и прописите донесени од страна на Народната банка и други надлежни институции и органи;
- проверка и потврдување на функционирањето на системот на интерни контроли, системот на корпоративно управување, системот за спречување перење пари и системот на банката за известување на раководството (менаџмент информативниот систем);
- оценка на изборот и начинот на вршење ревизија од страна на друштво за ревизија, како и извештајот за извршената ревизија на работењето и на годишните финансиски извештаи на банката;
- оценка на работењето и ефикасноста на внатрешната ревизија;
- оценка на примената на стандардите за информативна сигурност и планот за континуитет во работењето.

III. НАЧИН НА ВРШЕЊЕ СУПЕРВИЗИЈА

4. Народната банка ја остварува супервизијата преку:

- непрекинато вонтеренско следење на работењето на банката со прибирање и анализа на извештаите и податоците што банката ги доставува до Народната банка во согласност со Законот за банките, прописите донесени врз основа на овој Закон и други прописи;
- непосредна, целосна или делумна теренска контрола во банката, при што се оценува сигурноста, стабилноста, ризичноста на работењето и усогласеноста на работењето на банките со прописите;
- непосредна, целосна или делумна инспекциска контрола во банката при што се утврдува усогласеноста на работењето на банките со прописите;
- одржување на контакти со членовите на органите на банката и со друштвото за ревизија и
- соработка и размена на податоци и информации со други супервизорски органи.

IV. ВОНТЕРЕНСКО СЛЕДЕЊЕ НА РАБОТЕЊЕТО НА БАНКАТА

5. Вонтеренското следење на работењето на банката претставува систем на постапки и процеси кој се заснова врз постојано следење на работењето на банката и промените во работењето на банката, преку анализа на извештаите и податоците што банката е должна да ги доставува до Народната банка врз основа на Законот за банките, подзаконските акти донесени врз основа на овој Закон и други прописи.

Согласно со Законот за банките, покрај извештаите и податоците од став 1 на оваа точка, овластените лица можат од банката да побараат и дополнителни извештаи, податоци и изјави од вработените.

6. Овластените лица од точка 2 алинеја 2 од оваа Одлука кои вршат непрекинато вонтеренско следење на работењето на банката:

- утврдуваат дали пропишаните извештаи и податоци се доставени во рамките на определените рокови, во пропишаната форма и на пропишаниот начин;
- утврдуваат дали износите што се наведени во пропишаните извештаи доставени до Народната банка се логички точни и дали одговараат на податоците доставени во месечниот извештај за состојбата и прометот на сметките од сметковниот план на банките;
- вршат анализа на трендовите во работењето на банката и ја проценуваат нејзината стабилност и сигурност;
- изработуваат профили на ризик и супервизорски стратегии за банката, согласно со интерните правила донесени од страна на гувернерот на Народната банка;
- составуваат записници за сторените прекршоци констатирани врз основа на извршената контрола на извештаите и податоците доставени до Народната банка;

V. НЕПОСРЕДНА ТЕРЕНСКА КОНТРОЛА НА БАНКАТА

7. Непосредната теренска контрола на банката претставува систем на постапки и процеси преку кои се утврдува сигурноста, стабилноста, ризичноста и усогласеноста на банката со прописите, при што се применуваат интерните правила донесени од страна на гувернерот на Народната банка.

Непосредната теренска контрола на банката ја извршуваат овластените лица од точка 2 алинеја 1 од оваа Одлука.

8. Непосредната теренска контрола на банката се врши според однапред утврден план за теренски контроли, одобрен од страна на гувернерот на Народната банка или по потреба доколку, преку постојаното вонтеренско следење, се утврди влошување на трендовите во работењето на банката, што може негативно да влијае врз нејзината сигурност и стабилност, како и заради утврдување на респонзивноста на банката во однос на преземените мерки од страна на гувернерот на Народната банка.

Планот за контроли од став 1 од оваа точка се составува врз основа на профилите на ризик и супервизорските стратегии утврдени во рамките на постојаното вонтеренско следење на банките.

9. Народната банка доставува известување до банката дека планира да врши непосредна целосна теренска контрола во рок што не е пократок од триесет дена пред отпочнувањето на непосредна целосна теренска контрола на банката.

Известувањето од став 1 од оваа точка содржи податоци за предметот на контролата, овластеното лице кое ќе раководи со контролата, датумот на отпочнувањето на контролата, планирано времетраење на контролата, како и барање за доставување податоци и информации потребни за извршување на контролата.

Во известувањето од став 1 ќе бидат утврдени податоците и информациите што банката ќе треба да ги достави до Народната банка пред отпочнување на контролата и податоците и информациите што треба бидат подготвени заклучно со денот на отпочнувањето на контролата.

Податоците и информациите од став 3 од оваа точка, што банката е должна да ги достави до Народната банка, треба да бидат доставени во рок од петнаесет дена по приемот на известувањето од став 1 од оваа точка.

Податоците и информациите од став 3 од оваа точка треба да бидат целосни, точни и конечни и банката не може да ги менува во текот на контролата.

10. Пред отпочнувањето на непосредната делумна теренска контрола, Народната банка не е обврзана да доставува известување до банката дека планира да врши непосредна делумна теренска контрола.

По исклучок од став 1 од оваа точка, Народната банка може до банката да достави известување дека планира да врши непосредна делумна теренска контрола, во рок што не е пократок од дваесет и еден ден пред отпочнувањето на контролата.

Ивестувањето од став 2 од оваа точка содржи податоци за предметот на контролата, овластеното лице кое ќе раководи со контролата, датумот на отпочнувањето на контролата, планирано времетраење на контролата, податоци и информации што ќе се користат при вршењето на контролата.

Во известувањето од став 2 од оваа точка ќе бидат утврдени податоците и информациите што банката ќе треба да ги достави до Народната банка пред отпочнувањето на контролата и податоците што треба бидат подготвени заклучно со денот на отпочнувањето на контролата.

Податоци и информации од став 4 од оваа точка, што банката е должна да ги достави до Народната банка, треба да бидат доставени во рок од десет дена по приемот на известувањето од став 2 од оваа точка.

Податоците и информациите од став 4 од оваа точка треба да бидат целосни, точни и конечни и банката не може да ги менува во текот на контролата.

11. Банката е должна, во согласност со своите безбедносни процедури, на овластените лица да им обезбеди пристап до сите простории, да им ја даде на увид целокупната расположлива документација, вклучувајќи ги и податоците кои се чуваат електронски, како и да ја обезбеди целокупната документација што овластените лица ќе ја побараат, вклучувајќи и писмени изјави од страна на членовите на Управниот одбор и другите лица со посебни права и овластувања, со објаснувања за прашањата кои се од значење при утврдувањето на сигурноста, стабилноста, ризичноста на работењето и усогласеноста на работењето на банката со прописите.

12. Доколку во текот на непосредната теренска контрола се утврди дека постои потреба од проширување на предметот на контролата, во согласност со интерните правила донесени од страна на гувернерот на Народната банка, овластените работници ќе побараат гувернерот на Народната банка да изврши измена и дополнување на нивното овластување за вршење на контролата.

13. Доколку побараните податоци и информации потребни за вршење на контролата не се подготвени на денот на отпочнување на контролата, односно податоците за коишто било побарано да се достават до Народната банка пред отпочнувањето на контролата, не се доставени во рамките на предвидениот рок, Народната банка ќе ја прекине контролата.

Доколку контролата се одвива отежнато поради неуредна евиденција, недостаток или недоставување на документација, некооперативност на органите на банката, или ако на друг начин се попречува извршувањето на контролата, Народната банка ќе ја прекине контролата.

14. По извршената непосредна целосна или делумна теренска контрола, овластените лица составуваат наод од контролата во форма на записник за констатирана состојба.

Доколку при контролата се утврдени неусогласености со Законот за банките, подзаконските акти донесени врз основа на овој Закон, како и други прописи кои претставуваат прекршоци, овластените лица ќе состават и записник за констатирани прекршоци кој е составен дел на записникот од став 1 од оваа точка.

15. Записникот од точка 14 став 1 од оваа Одлука претставува службен документ кој се составува врз основа на интерните правила донесени од страна на гувернерот на Народната банка.

Записникот содржи информации, податоци и согледувања на овластените лица за начинот на кој банката управува со ризиците на кои е изложена и за усогласеноста на работењето на банката со прописите, од кои може да се утврди сигурноста и стабилноста на банката.

Записникот претставува службена тајна на Народната банка и банката е должна да ја чува. Банката може да ја цитира или на друг начин да ја наведе содржината на записникот само по претходно добиена писмена согласност од гувернерот на Народната банка.

16. Записникот се доставува до членовите на Управниот одбор на банката.

Членовите на Управниот одбор на банката се должни да го разгледаат записникот и да достават негова копија до Службата за внатрешна ревизија.

17. Банката којашто била предмет на непосредната теренска контрола има право на приговор на записникот. Банката треба да го достави приговорот до Народната банка во рок кој ќе го определи Народната банка на Република Македонија, а кој не може да биде пократок од осум дена, ниту подолг од петнаесет дена.

Во рамките на приговорот, банката има право да побара и дополнителни појаснувања во врска со основите врз кои Народната банка ги заснова согледувањата за сигурноста, стабилноста, ризичноста на работењето и усогласеноста на работењето на банката со прописите.

18. Овластените лица се должни да ѝ достават на банката одговор на приговорот во рок што не е подолг од триесет дена од приемот на приговорот, по што и

официјално ќе се смета дека непосредната теренска контрола е завршена, а записникот ќе се смета за конечен.

По конечноста на записникот, негова копија се доставува до претседателот на Надзорниот одбор на банката со барање тој да биде разгледан од страна на членовите на Надзорниот одбор на првата наредна седница.

19. Врз основа на конечниот записник, овластените работници можат да состават писмо до членовите на Управниот одбор на банката во кое ќе биде наведена сумарна проценка на Народната банка за сигурноста, стабилноста и ризичноста на работењето на банката.

Писмото од став 1 од оваа точка претставува службена тајна на Народната банка и банката е должна да ја чува. Банката може да ја цитира или на друг начин да ја наведе содржината на писмото од став 1 од оваа точка само по претходно добиена писмена согласност од гувернерот на Народната банка.

Писмото од став 1 од оваа точка се доставува до членовите на Управниот одбор и копија од писмото до претседателот на Надзорниот одбор на банката со барање тоа да биде разгледано од страна на членовите на Надзорниот одбор на првата наредна седница.

20. Претседателот на Надзорниот одбор е должен до Народната банка да достави копија од писмото на која ќе бидат потпишани сите членови на Надзорниот одбор кои присуствувале на седницата, како и записник од седницата на Надзорниот одбор на која се разгледувал конечниот записник и писмото.

Овластените лица можат да присуствуват на седницата на Надзорниот одбор на која се разгледувал записникот и писмото.

VI. НЕПОСРЕДНА ТЕРЕНСКА ИНСПЕКЦИСКА КОНТРОЛА НА БАНКАТА

21. Непосредната теренска инспекциска контрола на банката претставува систем на постапки и процеси преку кои се утврдува усогласеноста на банката со прописите, при што се применуваат интерните правила донесени од страна на гувернерот на Народната банка.

Непосредната теренска инспекциска контрола на банката ја извршуваат овластените лица од точка 2 алинеа 1 од оваа Одлука.

22. Непосредната теренска инспекциска контрола се врши според однапред утврден план за контроли, одобрен од страна на гувернерот на Народната банка или по потреба доколку, преку постојаното вонтеренско следење, се утврди дека банката не работи во согласност со прописите.

23. Банката е должна, во согласност со своите безбедносни процедури, да им обезбеди пристап на овластените лица до сите простории, да им ја даде на увид целокупната расположлива документација, вклучувајќи ги и податоците кои се чуваат електронски, како и да ја обезбеди целокупната документација што овластените лица ќе ја побараат, вклучувајќи и писмени изјави од страна на членовите на Управниот одбор и другите лица со посебни права и овластувања, со објаснувања за прашањата кои се од значење при утврдувањето на усогласеноста на работењето на банката со прописите.

24. По извршената непосредна теренска инспекциска контрола, овластените работници составуваат наод од контролата, во форма на записник за констатирана состојба.

Доколку при контролата се утврдени неусогласености со Законот за банките, подзаконските акти донесени врз основа на овој Закон, како и други прописи според кои тие претставуваат прекршоци, овластените лица ќе состават и записник за констатираните прекршоци, кој е составен дел на записникот од став 1 од оваа точка.

25. Записникот од точка 24 став 1 од оваа Одлука претставува службен документ кој се составува врз основа на интерните правила донесени од страна на гувернерот на Народната банка.

Записникот содржи информации, податоци и согледувања на овластените лица од кои може да се утврди усогласеноста на работењето на банката со прописите.

Записникот претставува службена тајна на Народната банка и банката е должна да ја чува. Банката може да ја цитира или на друг начин да ја наведе содржината на записникот само по претходно добиена писмена согласност од гувернерот на Народната банка.

26. Записникот се доставува до членовите на Управниот одбор на банката.

Членовите на Управниот одбор на банката се должни да го разгледаат записникот и да достават негова копија до Службата за внатрешна ревизија.

27. Банката којашто била предмет на непосредна теренска инспекциска контрола има право на приговор на записникот. Банката треба да го достави приговорот на записникот до Народната банка во рок кој ќе го определи Народната банка, а кој не може да биде пократок од пет дена, ниту подолг од десет дена.

28. Овластените лица се должни да ѝ достават на банката одговор на приговорот на записникот во рок од петнаесет дена од датумот на приемот на приговорот на записникот, по што и официјално ќе се смета дека непосредната инспекциска контрола е завршена, а записникот е конечен.

По конечноста на записникот, тој се доставува до претседателот на Надзорниот одбор на банката со барање записникот да биде разгледан од страна на членовите на Надзорниот одбор на првата наредна седница.

29. Претседателот на Надзорниот одбор е должен да достави до Народната банка копија од записникот на која ќе бидат потпишани сите членови на Надзорниот одбор кои присуствувале на седницата, како и да го достави записникот од седницата на Надзорниот одбор на која се разгледувал записникот.

VII. ОДРЖУВАЊЕ НА КОНТАКТИ СО ЧЛЕНОВИТЕ НА ОРГАНИТЕ НА БАНКАТА И СО ДРУШТВОТО ЗА РЕВИЗИЈА

30. Овластените лица од точка 2 од оваа Одлука, пред отпочнувањето на вршењето на непосредната теренска контрола, задолжително одржуваат работен состанок со службата за внатрешна ревизија и друштвото за ревизија определено од банката.

На состанокот се разговара за наодите од активностите на службата за внатрешната ревизија и друштвото за ревизија определено од банката.

31. Овластените лица од точка 2 алинеја 2 од оваа Одлука, согласно со потребите, одржуваат работни состаноци со членовите на Управниот одбор, членовите на Надзорниот одбор, членовите на Одборот за ревизија, вработените во службата за внатрешна ревизија, лицето или службата за контрола на усогласеноста на работењето на банката со прописите и друштвото за ревизија определено од банката.

На овие состаноци се разговара и се разменуваат податоци и информации за работењето на банката, од кои овластените работници треба да добијат поблиски информации за работењето на органите на банката, корпоративното управување, ризиците во работењето, управувањето со ризиците, промени во деловната политика и стратегијата на банката и сигурноста и стабилноста на банката.

VIII. СОРАБОТКА И РАЗМЕНА НА ПОДАТОЦИ И ИНФОРМАЦИИ СО ДРУГИ СУПЕРВИЗОРСКИ ОРГАНИ

32. Овластените лица од точка 2 од оваа Одлука, при вршењето супервизија на банката, по потреба соработуваат и разменуваат податоци и информации со други супервизорски органи во Република Македонија.

IX. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

33. Одредбите од оваа Одлука се применуваат и при вршењето супервизија на филијала на банка од земјите-членки на Европската унија, филијала на странска банка, филијала на банка од Република Македонија во странство, лица поврзани со банка, друштво за помошни услуги на банка и штедилница.

34. Оваа Одлука влегува во сила во рок од осум дена од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе се применува од 01.04.2008 година.

35. Со отпочнувањето со примена на оваа Одлука, престануваат да важат Одлуката за начинот на вршење супервизорски надзор на банките и постапката за преземање на мерки за отстранување на утврдените неправилности („Службен весник на РМ“ бр. 111/2000) и Одлуката за начинот на вршење на надзор над примената на прописите кои го регулираат девизното работење и спречувањето перење пари, како и преземање мерки спрема банките („Службен весник на РМ“ бр. 41/2007).

О.бр.02-15/II-6/2008
28.02.2008 година
Скопје

м-р Петар Гошев
гувернер
Претседател
на Советот на Народна банка
на Република Македонија